

incidit Russia incaute: maiori namque^{au} pretio et valore utitur in maiori parte moneta Litvanica, quam ipsimet Lithuani, cum magna difficultate et incommodo suo¹⁷.

[14]. Non excedit memoriae militiae et nobilitati terrarum Cracoviensium magna et veridica pollicitatio Sacrae Maiestatis Regiae singulari favore et gratia prosequendam ornandamque nobilitatem et militiam terrarum Cracoviensium pro illo singulari affectu, quo^{av} tot annis maioribus oneribus defensionis ferendae totius regni insudabant. Et quia notoria sunt onera, deberent merito notissima esse praemia^{aw}. Non ergo opus singulari meritorum ad praesens praeconio^{ax} commemorare. Huius tamen Sacrae Maiestatis Regiae veridica^{ay} promissione et pollicitatione^{ay} futurae in nobilitatem terrarum Cracoviensium gratiae, non modica spe nacta, firmissime opinatur militia terrarum Cracoviensium in praesenti sua petitiuncula, repulsam^{az} non vereri, ipsorumque iustam et licitam supplicationem in toto dicere admitti, et extunc propensiores fore terrarum Cracoviensium militiam ad Maiestatis Regiae obsequia, si se gratiis favoribus, tot vicibus pollicitis, prosequi pronunc experiatur.

III. LITTERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONIS DUCILLORUM^a

Sigismundus etc., universis et singulis principibus, tam spiritualibus, quam saecularibus, reverendissimis et reverendis in Christo patribus, dominis archiepiscopis, episcopis necnon magnificis, generosis, nobilibus, famosis et providis, palatinis, castellanis, capitaneis, tenutariis, terrigenis, nobilibus et quibusvis aliis dignitariis, officialibus et eorum vicesgerentibus, haeredibus, advocatis, scultetis, civitatumque et oppidorum, tam nostrorum, quam quorumcunque subditorum nostrorum magistris civium consulibusque ac communitatibus, et generaliter omnibus subditis nostris spiritualibus et saecularibus, cuiuscunque status, conditionis et praeeminentiae existentibus, bona quaecunque, tam spiritualia quam saecularia, civitates, oppida, villas, tabernas, possessiones et alia bona, quocunque nomine nuncupata habentibus, et signanter in terra Cracoviensi^b et districtu^c eiusdem, sincere et fidelibus nostris dilectis, salutem et gratiam nostram. Sincere et fideles nostri dilecti.

[1]. Noveritis communi omnium, tam spiritualium quam saecularium consiliariorum et nuntiorum terrestrium, ad conventum generalem Piotrkoviensem proxime praeterito festo Simonis et Iudae [28 X 1512] celebrari inchoatum, congregatorum, voto omnium communi et concordi constitutum atque laudatum esse, ut exactio ducillorum, quae ad reipublicae subsidium

^{au} tamen LL, MK I.

^{av} quae MK I.

^{aw} Na marginesie MK I dopisano: Conscriptores praemiari debent in his palatinatibus sicut praemiantur conscriptores Maioris Poloniae etc.

^{ax} praeconia MK I.

^{ay-ay} promissionis et pollicitationis MK I: promissione et pollicitationis LL.

^{az} repulsa LL, MK I.

^a Litterae universales pro exactione czopowo [sic] ad quinque annos datae atque laudatae: MK I.

^b Adres tekstu do ziemi krakowskiej był wprawdzie przykładowy i tekst ten miał moc prawną w stosunku do wszystkich ziem, ale postaviliśmy tu sformułowania oryginału w MK (O. Balzer, CIP, t. III, nr 138, s. 286, da' w tym miejscu: in terra N.).

^c Tak w MK I, O. Balzer (CIP) dał w tym miejscu: districtibus.

¹⁷ Zdaniem O. Balzera z poruszoną tu sprawą używania monety litewskiej na ziemiach ruskich wiąże się mandat królewski do Stanisława Kościeleckiego z 10 kwietnia 1514 r. w Wilnie, w sprawie popisu rot zaciężnych, które miały być wysłane na Podole, zawierający wskazówki, w jakim stosunku, przy zapłacie żołdu należy używać monety polskiej i litewskiej (AT, III, nr 73), oraz list Zygmunta I do Dobiesława Chmieleckiego, poborcy ziem ruskich, z 21 listopada 1514 r. w Wilnie, w którym król m.in. stwierdza, że wybieranie poborów na Rusi w monecie litewskiej wychodzi na szkodę skarbu, a zarazem zleca ściągać podatki w monecie koronnej, w litewskiej zaś tylko w stosunku 4 grosze litewskie za 5 groszy koronnych (AT, III, nr 356). Por. nadto niżej, konstytucje sejmu krakowskiego z 1515 r.

hactenus exigī continuata est et exigitur¹, a festo Pentecostes proxime venturo [15 V 1513], eadem reipublicae necessitate perseverante et exposcente, ad decursum quinque annorum sese sequentium exigatur, hoc videlicet modo, ut sequitur.

[2]. Constitutum namque est, ut quilibet ad vendendum et propinandum cerevisiam braxans, de quibuscunque, etiam emensuratis alias *wymyernye*, et undecunque emptis braseis, vel a vase vel a braxa, iuxta locorum consuetudinem antehac servatam, exactionem ducillorum in manus infrascripti exactoris fideliter solvat, ita videlicet, ut a maiori braxa plures grossi, et a minori pauciores, alias iuxta vasorum qualitatem et quantitatem, ut exactoris ordinationem [solvantur], quam, ubi opus est et quotiens opus fuerit, nostra auctoritate faciat et constituet; notariosque et custodes, tam in civitatibus et oppidis, quam etiam in villis, iuxta arbitrium suum exactor deputabit et iuramento corporali ad fidelitatem obstringet.

[3]. Ternarii vero more vetusto poenes quemlibet grossum solvendi pro civitatibus et oppidorum instauratione reserventur.

[4]. Tabernae autem, quaecunque cerevisiam braxant, vel braxatam a dominis, tam spiritualibus, quam saecularibus, ad propinandum recipiunt, a singulo vase mensurae civilis grossum in manus exactoris fideliter solvant.

[5]. Item a medio vase vini alias *pólkufek* florenus cum triginta quadrantibus solvendus est.

[6]. Item a *dralink* sive Seremensi vase duo floreni cum sexaginta quadrantibus solvendi.

[7]. Item a barila malmatici vel vini Italici unus *ort* cum septem ternariis solvatur.

[8]. A barili vero simplicis vini duo grossi et duo ternarii.

[9]. A medonis vero vase communi duo grossi cum duobus ternariis solvantur.

[10]. A cerevisiis aliunde advectitiis, a vase duo grossi.

[11]. Et quicunque ausu temerario, non solvendo exactionem praefatam, vendere et propinare praefatos liquores ausus fuerit, illud totum, in quo fraudem committere voluit, irremissibiliter amittet et ad poenam regalem solvendam, quotiens deliquerit, erit obligatus; capitaneusque loci talem, exactionem fraudantem, veritate cognita, hoc modo irremissibiliter puniet.

[12]. Ad quam quidem exactionem colligendam et cum utilitate reipublicae exigendam in exactorem constituimus generosum Nicolaum Iordan etc.^d Et pro tanto vobis omnibus mandamus, omnino habere volentes, quatinus praefato exactori nostro, sive ab eo substitutis, de ipsa exactione ducillorum ubique respondeatis et responderi faciatis; vos vero locorum capitanei non solventes ad requisitionem exactoris praedicti sub poenis nostris, in statutis et antiquis et novis contra negligentes capitaneos scriptis², per pignorationes ad solutionem compulsuri.

Datum Poznaniae, feria secunda post festum sancti Stanislai in Maio [9 V 1513] etc. Ad mandatum Regiae Maiestatis.

IV. LITTERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONIS CIVILIS DE CIVITATIBUS, OPPIDIS AC MOLENDINIS REGII ET DOMINORUM SPIRITUALIUM EXIGENDAE^a

Sigismundus etc., universis et singulis, tam spiritualibus, quam saecularibus dignitariis, officialibus, terrogenis, nobilibus, necnon scultetis, advocatis ac civitatibus et oppidorum

^d Tak w MK₁. O. Balzer (CIP) dat w tym miejscu: generosum N.

^a Litterae universales pro exactione civili et molendinorum ad decursum quinquennium [sic] datae atque laudatae MK₁.

¹ W myśl uniwersału o poborze czopowego z 1511 r. (por. wyżej konstytucje sejmu piotrkowskiego 1511 r., nr III), który polecił je wybierać od Zielonych Świątek 1511 r. przez trzy lata, zatem właściwie aż do Zielonych Świątek 1514 r.

² Por. wyżej konstytucje sejmu koronacyjnego krakowskiego z 1507 r., I, art. 12 oraz konstytucje sejmu piotrkowskiego z 11 listopada – 19 grudnia 1512 r., II.